

A Régiók Bizottsága véleménye „A fiatalok teljes körű társadalmi részvétele”

(2008/C 172/13)

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

- sajnálja, hogy az európai bizottsági közlemény rávilágít ugyan, hogy az ifjúsági stratégia kidolgozása során fontos az európai, nemzeti, valamint a helyi és regionális szintű politika és érdekcsoportok közötti együttműködés, a helyi és regionális szintnek az ifjúsági politikában játszott szerepe azonban nincs közelebbről meghatározva,
- hangsúlyozza, hogy az ifjúságpolitika végrehajtására mindenképp helyi és regionális szinten kerül sor. A helyi és regionális stratégiák nagyban hozzájárulnak a fiatalok jobb szak- és továbbképzését, jobb társadalmi és munkaerő-piaci beilleszkedését és aktív polgári elkötelezettségét célzó, hatékony intézkedések meghozatalához,
- az Európai Bizottsághoz hasonlóan úgy véli, hogy a nemzeti és regionális általános oktatási és szakképzési rendszerek feladatául kell szabni, hogy olyan alapkompenciákat oktassanak, amelyek hasznosíthatók a munkaerőpiacon. Nem szabad azonban megelégedezni arról, hogy a biztos általános és személyiségfejlesztő alapképzés fontosabb ennél, különösen a társadalmi életben való személyes részvétel szempontjából,
- az Európai Bizottsággal szemben úgy véli, hogy az iskoláskort megelőzően nem a kulcskompetenciák fejlesztését, hanem az általános személyiségfejlesztést kell előtérbe helyezni,
- a minél több fiatal szakmai integrációjának szempontjából követendő képzési formának tartja a több országban is működő duális oktatási rendszert, azaz a valamilyen üzemben és azzal párhuzamosan az iskolában is folyó, kombinált oktatást. Sajnálja, hogy a szakképzés sok országban nem elég vonzó és elfogadott.

Előadó: Gebhard HALDER (AT/EPP) a vorarlbergi tartományi közgyűlés elnöke

Referenciaszöveg

A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az oktatásban, a foglalkoztatásban és a társadalomban a fiatalok teljes körű részvételének elősegítése

COM(2007) 498 végleges

Politikai ajánlások

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

Általános megjegyzések az Európai Bizottság közleményéről

1. leszögezi, hogy a fiatalok jelentik a társadalmi fejlődés motorját. Az Európai Unió, a tagállamok, valamint a helyi és regionális önkormányzatok jövője egyre inkább attól függ, hogy sikerül-e megteremteni a gyermek- és fiatalbarát társadalmat;

2. hangsúlyozza, hogy az európai régiók és települések gazdasági teljesítőképesége és a globális versenyben történő helytállása szempontjából is fontos szerepük van a fiataloknak. Az uniós polgárok elhivatottsága a társadalmi kohézióknak és Európa további békés és demokratikus fejlődésének is fontos sarokköve, amelyet már fiatal korban meg kell alapozni;

3. utal Európa demográfiai jövőjéről írt véleményére⁽¹⁾, melyből kiderül, hogy kevesebb gyermek születik, mint amennyire a népesség reprodukciójának érdekében szükség lenne. Ez messzemenő következményekkel jár, mivel az európai népesség csökkenéséhez és korszerkezetének átalakulásához vezet, még fontosabbá téve a generációs kérdéseket figyelembe vevő, fenntartható politikát;

4. ennek alapján elismeri, hogy az Európai Tanács által 2005 tavaszán elfogadott európai ifjúsági paktum⁽²⁾, az ifjúságot érintő európai szakpolitikákról szóló európai bizottsági közlemény⁽³⁾ és az Európai Bizottság jelen véleményben tárgyalt közleménye tehát nagyon fontos tematikát érint;

5. támogatja az Európai Bizottság által javasolt horizontális megközelítési módot. Fontos, hogy a fiatalok érdekeit minden politikaterületen folyamatosan figyelembe vegyék, és ezáltal elérjék, hogy jobban szem előtt tartsák a fiatalok speciális igényeit;

6. utal arra, hogy a közleményben említett általános és szakképzési, valamint ifjúság- és foglalkoztatáspolitikai területeken tagállami, illetve helyi és regionális szintű hatáskörbe tartozik a megfelelő intézkedések meghozatala. Az európai szint itt koordinációs, támogatási és kiegészítő feladatot lát el;

⁽¹⁾ A Régiók Bizottsága véleménye: „Európa demográfiai jövője”, CDR 341/2006 rev 3.

⁽²⁾ Az Európai Tanács elnökségi következtetései I. sz. melléklete, Brüsszel, 2005. március 22–23. (7619/05).

⁽³⁾ Az Európai Bizottság közleménye a Tanácsnak az ifjúságot érintő európai szakpolitikákról – Napirenden az európai fiatalokat foglalkoztató kérdések: Az Európai ifjúsági paktum végrehajtása és az állampolgári szerepvállalás ösztönzése, COM(2005) 206 végleges.

7. ebből kiindulva kéri az Európai Bizottságot, hogy vizsgálja meg a tervezett intézkedéseket a tekintetben, hogy azok megfelelnek-e az EU reformszerződésében megerősített szubszidiaritási és arányossági elvnek;

8. megállapítja, hogy az Európai Bizottság a közleménnyel párhuzamosan nem nyújtott be hatáselemzést, és sajnálatának ad hangot, amiért nem térképezték fel a végrehajtásból eredő, a regionális, illetve helyi szintet sújtó adminisztrációs és pénzügyi többletterheket;

Jelentőség a helyi és regionális szint számára

9. sajnálja, hogy az európai bizottsági közlemény rávilágít ugyan, hogy az ifjúsági stratégia kidolgozása során fontos az európai, nemzeti, valamint a helyi és regionális szintű politika és érdekcsoportok közötti együttműködés, a helyi és regionális szintnek az ifjúsági politikában játszott szerepe azonban nincs közelebbről meghatározva;

10. hangsúlyozza, hogy az ifjúságpolitika végrehajtására mindenekeelőtt helyi és regionális szinten kerül sor. A helyi és regionális stratégiák nagyban hozzájárulnak a fiatalok jobb szak- és továbbképzését, jobb társadalmi és munkaerő-piaci beilleszkedését és aktív polgári elkötelezettségét célzó, hatékony intézkedések meghozatalához. Éppen a helyi és a regionális szinten válik lehetővé, hogy jobban koncentráljanak a fiatalok speciális igényeire és ezáltal célirányosabban lépjenek fel;

11. kéri az Európai Bizottságot, hogy az oktatási, az ifjúsági és a foglalkoztatási kérdésekben ügyeljen a nemzeti, regionális és helyi sokszínűségeire. A koordinációs, támogatási és kiegészítő intézkedések megalkotásában és végrehajtásában nemcsak a nemzeti szintnek, hanem a regionális és helyi szintnek is részt kell vennie;

Jobb minőségű és szélesebb körű oktatás a fiatalok számára

12. hangsúlyozza, hogy az európai általános oktatási és szakképzési rendszerek kulcsfontosságúak az EU hosszú távú versenyképességének fejlesztése szempontjából, ezért üdvözlzi az „Általános oktatás és szakképzés 2010” című munkaprogramban⁽⁴⁾ foglaltakat, ugyanakkor utal arra, hogy tiszteletben kell tartani a tagállamoknak, illetve a helyi és regionális szintnek a tantervvel és az oktatási rendszerek kialakításával kapcsolatos hatáskörét, valamint ügyelni kell a nyelvi és kulturális sokszínűségeire;

⁽⁴⁾ Részletes munkaprogram az európai általános oktatási és szakképzési rendszerek céljainak megvalósítására, HL C 142/1., 2002.6.14. (magyarul nem érhető el).

13. az Európai Bizottsághoz hasonlóan úgy véli, hogy a nemzeti és regionális általános oktatási és szakképzési rendszerek feladatául kell szabni, hogy olyan alapkompenciákat oktassanak, amelyek hasznosíthatók a munkaerőpiacon. Nem szabad azonban megfelekedezni arról, hogy a biztos általános és személyiségfejlesztő alapképzés fontosabb ennél, különösen a társadalmi életben való személyes részvétel szempontjából;

14. az Európai Bizottsággal szemben úgy véli, hogy az iskoláskort megelőzően nem a kulcskompetenciák fejlesztését, hanem az általános személyiségfejlesztést kell előtérbe helyezni. Ezzel együtt a játékos formában történő, például műszaki és természettudományi ismeretekre épülő foglalkozások révén már az egészen kis gyermekeknél is felkelthető az érdeklődés, és olyan bennük rejlő hajlamok bontakoztathatók ki, amelyek fontos szerepet játszhatnak a későbbi pályaválasztásban;

15. utal rá, hogy a kisgyermekkorú nevelés keretében fontos a nyelvi fejlődés támogatása, különösen a migráns családok gyermekeinél. Ez ugyanis megalapozza a későbbi idegennyelv-tanulást is;

16. a minél több fiatal szakmai integrációjának szempontjából követendő képzési formának tartja a több országban is működő duális oktatási rendszert, azaz a valamilyen üzemben és azzal párhuzamosan az iskolában is folyó, kombinált oktatást. Sajnálja, hogy a szakképzés sok országban nem elég vonzó és elfogadott. Ennek a képzési rendszernek mindenesetre – az összes többi posztsekunder és felsőfokú képzéshez hasonlóan – azzal kell szembesülnie, hogy manapság sok munkahelyen egyre magasabbak a szakképesítési követelmények. Vonzóbbá kell tenni ezt a képzési rendszert, elsősorban a duális oktatási rendszer egészen az egyetemig tartó átjárhatóságának javítása révén;

17. ezért úgy véli, hogy az oktatási szint általános növelésére van szükség. Ennek alapvető feltételei az olyan magasán képzett és motivált tanárok, illetve oktatók, akik nemcsak szakmai-módszertani, hanem szociális-integrációs képességekkel is rendelkeznek. ⁽⁵⁾ A tanterveknek pedig tükrözniük kell a munkaerő-piaci követelményeket;

18. üdvözli, hogy az Európai Bizottság felkéri a tagállamokat az Európai Képesítési Keretrendszer végrehajtására, és ennek kapcsán azt kéri, hogy közben legyenek tekintettel az oktatás területére jellemző nemzeti és regionális sokszínűségekre. Ez például megoldásokat nyújthat a szakmát adó képzési modulok besorolására;

19. hangsúlyozza az egész életen át tartó tanulás uniós program, illetve a „Cselekvő ifjúság” program jelentőségét, amelyek a határokon átnyúló mobilitást és azzal összefüggő formális és nem-formális tanulást előtérbe helyezve a nemzeti, regionális, illetve helyi oktatáspolitikák értékes kiegészítésének tekinthetők;

20. arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a közleményben, illetve az abban foglalt intézkedésekben (pl. az uniós programokra vonatkozóan) bővebben térjen ki a hátrányos helyzetű fiatalok kérdésére. Személyes lehetőségeik kibontakoztatásához

⁽⁵⁾ Lásd a tanárképzés minőségének javításáról szóló európai bizottsági közleményt, COM(2007) 392 és a Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által elfogadott következtetéseket (2007. november 15.) a tanárképzés minőségének javításáról HL C 300., 2007.12.12.

és munkaerő-piaci integrációjuk szempontjából nagy segítséget jelenthetnek az olyan modellek, mint például az integrált szakképzés. Ezek a modellek ugyanis lehetővé teszik a hátrányos helyzetű fiataloknak, hogy hosszabb idő alatt vagy akár részleges szakképesítéssel végezzék el tanulmányaikat. Ennek során fontos, hogy a fiatalokkal szociális szempontból is intenzíven foglalkozzanak, mentorálják őket, ami igazán csak helyi és regionális szinten valósítható meg. Ezek a modellek segíthetnek abban is, hogy leszorítsák a tanulmányaikat félbehagyók még mindig magas számát;

Fiatalok és foglalkoztatás: kihívás Európa számára

21. megállapítja, hogy a fiatalok számára egyre nehezebbé válik az iskolából a munkába való átmenet;

22. ráadásul számos európai régióra már most az az ellentmondásos helyzet jellemző, hogy míg a fiatalok körében sok helyen jelentős a munkanélküliség ⁽⁶⁾, addig más – főként jól képzett – munkaerőből hiány mutatkozik, és ez a hiány a jövőben csak fokozódni fog;

23. hangsúlyozza, hogy a hátrányokkal küzdő városi és vidéki területeken élő fiatalok szakmai és szociális integrációja különösen nehéz, és ennek kapcsán utal a regionális versenyképesség javítását és a konvergenciát célzó európai, nemzeti, valamint regionális és helyi politikákra, annak érdekében is, hogy megteremtse az előfeltételeket a képzett fiatalok megtartásához ezekben a régiókban;

24. egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy a nemzeti növekedési és foglalkoztatási reformprogramokban kiemelt figyelmet kell fordítani a fiatalok foglalkoztatásának, és kéri, hogy ezeket a reformprogramokat optimálisan hangolják össze az „Általános oktatás és szakképzés 2010” című munkaprogramban foglalt intézkedésekkel;

25. kéri, hogy a tagállamok kormányai szintjén zajló lisszaboni szakértői felülvizsgálati folyamatot bővítsék ki oly módon, hogy a munka, oktatás és képzés nélküli fiatalok problémájának megoldását célzó helyi és regionális intézkedések feltárása érdekében a helyi és regionális önkormányzatok és egyéb érintettek is profitálhassanak az uniós szakértői tapasztalatcseréből;

26. úgy véli, hogy a munkaviszony folyamatosan növekvő bizonytalansága, mely alacsony foglalkoztatási biztonsággal jár, elsősorban a fiatal munkavállalók számára jelent alapvető problémát, hiszen ők gyakran éveken keresztül nem képesek stabil és megfelelő munka-, illetve jövedelmi viszonyok megteremtésére, ezáltal az önálló életvitel biztosítására;

27. felszólítja ezért az uniós intézményeket, a tagállamokat, illetve a helyi és regionális szintet, hogy amennyiben alkalmazzák a rugalmas biztonság megközelítést, törekedjenek a munkaadók és munkavállalók érdekei, valamint a rugalmasság és a biztonság közötti megfelelő egyensúlyra. A fiatalok társadalmi beilleszkedését sem szabad megnehezíteni;

⁽⁶⁾ A fiatalok munkanélküliségi rátája a közlemény szerint átlagosan 17,4 %.

28. úgy véli, hogy az Európai Bizottság nem foglalkozik elég kimerítően a hátrányos helyzetű fiatalok foglalkoztatásának kérdésével. A fiatalok – különösen a hátrányos helyzetűek – munkaerő-piaci integrációja érdekében a főként a munkaerő-piac-orientált képzést érintő megelőző intézkedések mellett hathatós – többek között szociális –, egyénre szabott támogatóintézkedésekre van szükség. Fontos továbbá – ahogy azt az európai foglalkoztatási stratégia is megállapította –, hogy hiánytalanul lefedjük és minél rövidebb időn belül bekapcsoljuk a fiatalokat a foglalkoztatási folyamatba. Ehhez a hátrányos helyzetű, munkát kereső fiatalokat felkaroló hálózatokra és kimondottan a fiatalokat célzó, államilag finanszírozott szakképzési és foglalkoztatási programokra lehet szükség (7);

29. utal rá, hogy az uniós strukturális alapok, elsősorban az Európai Szociális Alap lehetővé teszik az ilyen projektek támogatását, és amennyiben ezt a regionális adottságok – a fiatalok nagyarányú munkanélkülisége – megkövetelik, támogatja az Európai Bizottság által a közleményben megfogalmazott kérést, mely szerint az Európai Szociális Alapnak nagyobb mértékben a fiatalok munkanélküliségére kellene irányulnia;

30. úgy véli, hogy a nemzeti, regionális, illetve helyi szint egyik lényeges feladata a fiatalok foglalkoztathatóságának és munkavégzési hajlandóságának javítása. Többek között a személyes szakmai és képzési tanácsadást és tájékoztatást, valamint az ezzel egybekötött, jövőorientált szakmai pályafutásra irányuló, figyelemfelhívó lehetőségeket kell ösztönözni. Ez hozzájárulhat ahhoz is, hogy bizonyos szakmai csoportokban kiegyensúlyozott legyen a nemek aránya;

31. támogatja az Európai Bizottság által a gyakornokságok tekintetében javasolt, ajánlásokat tartalmazó minőségi chartát, főként mivel az egyre gyakrabban határokon átnyúlóan tevékenykedő gyakornokokat helyenként „olcsó munkaerőként” kihasználják. A szabályos gyakornoki munka mindazonáltal igen értékes lehetőség a fiataloknak arra, hogy szakmai tapasztalatot gyűjtsenek, amely a későbbi pályaválasztás során vagy a továbbtanulásakor gyakran fontos és döntő tényezőnek bizonyulhat. A szakképzésben részt vevő fiatalokat is ösztönözni kell arra, hogy végezzék el a szakmai gyakorlatot, illetve gondoskodni kell az ilyen gyakorlatok szélesebb köréről;

32. utal rá, hogy az elsődleges képzés mellett a szakmai továbbképzés is egyre fontosabb. A technológiai ismeretek és a munkafolyamatban elvárt készségek gyorsan változnak, ezért meg kell oldani a továbbképzés vonzerejének és nyitottságának javítását és a továbbképzési eszközök kínálatának bővítését. A nem megfelelő alapképzéssel rendelkező fiataloknak fontos, hogy be tudják pótolni hiányzó ismereteiket, és utólag is fejleszthessék képességeiket (második esély) (8);

(7) Az intézményi és képzési strukturáktól eltávolodott fiatalok számára adott esetben könnyen hozzáférhető kínálatot kell teremteni, hogy ők is szerezhessenek „munkatapasztalatot”. A vállalatokat a bérköltségek (részleges és) időben behatárolt átvállalása is ösztönözheti a kezdő munkaerő foglalkoztatására. Vizsgálatok kimutatták, hogy – figyelembe véve a tartósan munkanélküli fiatalok nagyobb számának társadalompolitikai következményeit is – a nemzetgazdasági hatás egyértelműen kedvező lehet.

(8) Ezek – az ESZA által is támogatott – képzési intézkedések alapvető feltételei annak, hogy a fiatalok megvegyessék lábukat a munkaerő-piacon. Példaként említhetjük az olvasás- és írástanítást, valamint a kötelező iskolai végzettség bepótolását.

Minden fiatal hozzájárulása fontos

33. megállapítja, hogy éppen a szegény családokból származó gyermekek és fiatalok vannak sok szempontból hátrányos helyzetben, és részben ki is vannak rekesztve. Ez képzési és elhelyezkedési esélyeiket, illetve egészségi helyzetüket is érinti. A szegénység ráadásul gyakran „továbböröklődik”: a felnőttkori szegénység és társadalmi kirekesztettség a gyermek- és fiatalkorban elszenvedett hátrányok következménye;

34. azt kéri ezért, hogy kiemelten kezeljék a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelmet. Ez elsődlegesen nemzeti, illetve regionális és helyi feladat, amelyhez a gazdaság-, a foglalkoztatás-, az oktatás- és a szociálpolitika összehangolt együttműködésére, valamint a az ifjúságpolitikai kérdések horizontális figyelembevételére van szükség;

35. úgy véli, hogy az első lépés a gyermekes családok elszegényedési veszélyének csökkentése kell, hogy legyen. Az állandó szegénységi csapdák elkerülése érdekében kiemelt figyelmet kell fordítani az olyan társadalmi-gazdasági tényezőkre, mint a szegregáció, valamint a hosszú távon munka nélkül élő és alacsony képzettségű szülők;

36. emlékeztet rá, hogy sokszor a helyi és regionális önkormányzatok felelősek az árvák és a problematikus családi háttérű gyerekek ellátásáért és iskoláztatásáért, illetve teremtik meg az előfeltételeit annak, hogy ezek a gyerekek önálló életet élhessenek;

37. utal rá, hogy a tartózkodási ország nyelvének ismerete a gyors beilleszkedés, a jobb iskolai eredmények és a nagyobb munkaerő-piaci esélyek előfeltételét jelenti, és egyben a szegénység leküzdésének egyik lényeges eleme;

Aktív fiatal népesség

38. hangsúlyozza, hogy a fiatalok részvétele – tehát, hogy részesei a társadalom életének, és közreműködnek a társadalmi együttélés kialakításában – erősíti a gyermekeket és fiatalokat, önbizalmat ébreszt, valamint ösztönzi a demokráciát és az aktív magatartást;

39. utal a helyi és regionális szintű részvételi folyamat fontosságára. Leginkább ott látható és tartós a fiatalok részvétele, ahol saját életük kialakításában közreműködnek, és közvetlenül tapasztalják részvételük eredményeit;

40. fontosnak tartja, hogy a gyerekeket és a fiatalokat bevezessük a települési és regionális önkormányzat működési folyamataiba úgy, hogy megismertetjük velük a települési képviselők feladatait, szerepét, felelősségi körét, valamint arra irányuló lehetőségeit, hogy elősegítsék a helyi lakosok munka- és életkörülményeinek javítását;

41. üdvözli a helyi és regionális részvételi kezdeményezések erősítésére szolgáló, európai szintű tapasztalatcserét, és arra szólítja fel a nemzeti és az uniós szinteket, valamint a helyi és regionális önkormányzatokat, hogy az ifjúságpolitikát több ágazatra kiterjedően és a fiatalokkal szoros együttműködésben dolgozzák ki;

42. pozitívnak tartja az Európai Bizottság arra vonatkozó javaslatát, hogy rendszeresen dolgozzanak ki uniós ifjúsági jelentést, amely hozzájárulhat a fiatalok életkörülményeinek elemzéséhez, elvárásaik megjelenítéséhez, illetve a nemzeti, regionális, helyi és uniós szintű, több ágazatra kiterjedő ifjúságpolitikák kialakításának alapjául szolgálhat. Ügyelni kell arra, hogy ne keletkezzenek új jelentési kötelezettségek a tagállamok, a régiók és a városok számára. A már most is nagy gyakorisággal benyújtandó jelentések, amelyek a fiatalok élethelyzetét is bemutatják, sok szükséges információt tartalmaznak;

43. hangsúlyozza, hogy az önkéntes tevékenység fontos lehetőséget nyújt a fiataloknak arra, hogy egyrészt aktívan belépjenek a társadalomba, másrészt hogy a jobb szakmai orientáció érdekében már korán munkatapasztalatot is szerezzenek;

44. utal arra, hogy az önkéntes tevékenység olyan ismeretek és képességek elsajátítását is eredményezi, amelyek fontosak

lehetnek a későbbi munkavégzés során. Ahhoz, hogy a fiatalok vonzóbbnak találják az ilyen tevékenységeket, az ilyen nem-formális tanulás keretében megszerzett képesítések elismerésére van szükség;

45. ebből kiindulva üdvözli az Európai Bizottság által a „Cselekvő ifjúság” program keretében bevezetett „Youthpass”-t, amely egyéni tanúsítványt jelent annak a munkának a minőségéről, melyet a fiatalok a programok során végeztek. Támogatja a képesítések és szakértelem átláthatósága egységes keretének (Europass ⁽⁹⁾) az Európai Bizottság által tervbe vett azon kiegészítését, hogy megjelenjenek a megszerzett nem-formális képesítések is;

46. azt kéri, hogy minden szinten fokozottan ügyeljenek arra, hogy a hátrányos helyzetű fiatalok is nagyobb számban megtalálják az utat mind a társadalmi szerepvállaláshoz, mind pedig az önkéntes tevékenységekhez.

Kelt Brüsszelben, 2008. április 10-én.

a Régiók Bizottsága
elnöke

Luc VAN DEN BRANDE

⁽⁹⁾ Lásd: 2241/2004/EK határozat.